

Farge – Wychowawczy Obóz Pracy i Podobóz Koncentracyjny

Historia

Od przełomu lat 1936-37 w Farge, przedmieściu Bremy, rozpoczęto realizowanie szeroko zakrojonych projektów budowlanych dla sił powietrznych i marynarki wojennej. Podczas wojny prace zostały zintensyfikowane. W 1943 r. powstał Wychowawczy Obóz Pracy i Obóz Koncentracyjny Farge jako podobóz KZ Neuengamme. Panowały w nim wyjątkowo ciężkie warunki, bowiem ograniczony czasowo pobyt służyć miał zmuszeniu do posłuszeństwa tych spośród [przymusowych] robotników i więźniów, których Gestapo uznało za krnąbrnych. Pod koniec wojny obóz stał się obozem zbiorczym wszystkich podobozów w regionie Bremy i liczba więźniów wzrosła krótko przed jego likwidacji przez SS z 3 tys. na 5 tys. osób.

Również w 1943 r. rozpoczęły się prace przymusowe przy pobliskim olbrzymim bunkrze okrętów podwodnych "Valentin". W jego budowie uczestniczyło ok. 3 tys. więźniów KZ Farge, 7 tys. jeńców wojennych i robotników przymusowych z 18 krajów oraz niemieckich żołnierzy. Około 1800 osób nie przeżyło warunków pracy.

Spośród 3 tys. więźniów KZ Farge, wśród nich wielu Polaków, około **600 ofiar** "Zagłady przez pracę" jest znanych po nazwisku. Liczba ofiar wśród jeńców wojennych nie jest znana.

Pamięć

783 zmarłych z masowego grobu w pobliżu KZ Farge przeniesiono w 1949 r. obok ok. 1500 innych ofiar na cmentarz w Bremie-Osterholz. W latach 1947-1951 wzniesione zostały pomnik i tablice ku czci ofiar.

Na terenie budowli bunkra Valentin od 1983 r. pomnik "Zagłada przez pracę" upamiętnia ofiary pracy przymusowej.

Stowarzyszenia "Dokumentations- und Geschichtslehrpfad Lagerstraße/U-Boot-Bunker Valentin e.V." oraz Heimatfreunde Neuenkirchen e.V. od końca lat 90. zajmują się konserwacją byłego obozu. Stworzono ścieżkę dydaktyczną i wzniesiono pamiątkowe stele. Od 2007 r. "Dokumentations- und Lernort Baracke Wilhelmine [Ośrodek dokumentacji i uczenia barak Wilhelmine]" wystawą dokumentuje historię terenu i służy jako miejsce spotkań wielu polsko-niemieckim projektom w miejscach pamięci.

Informacje praktyczne

Farge – Wychowawczy Obóz Pracy i Podobóz Koncentracyjny

Farger Straße 79, 28777 Bremen

<http://www.geschichtslehrpfad.de>

Wstęp: wolny.